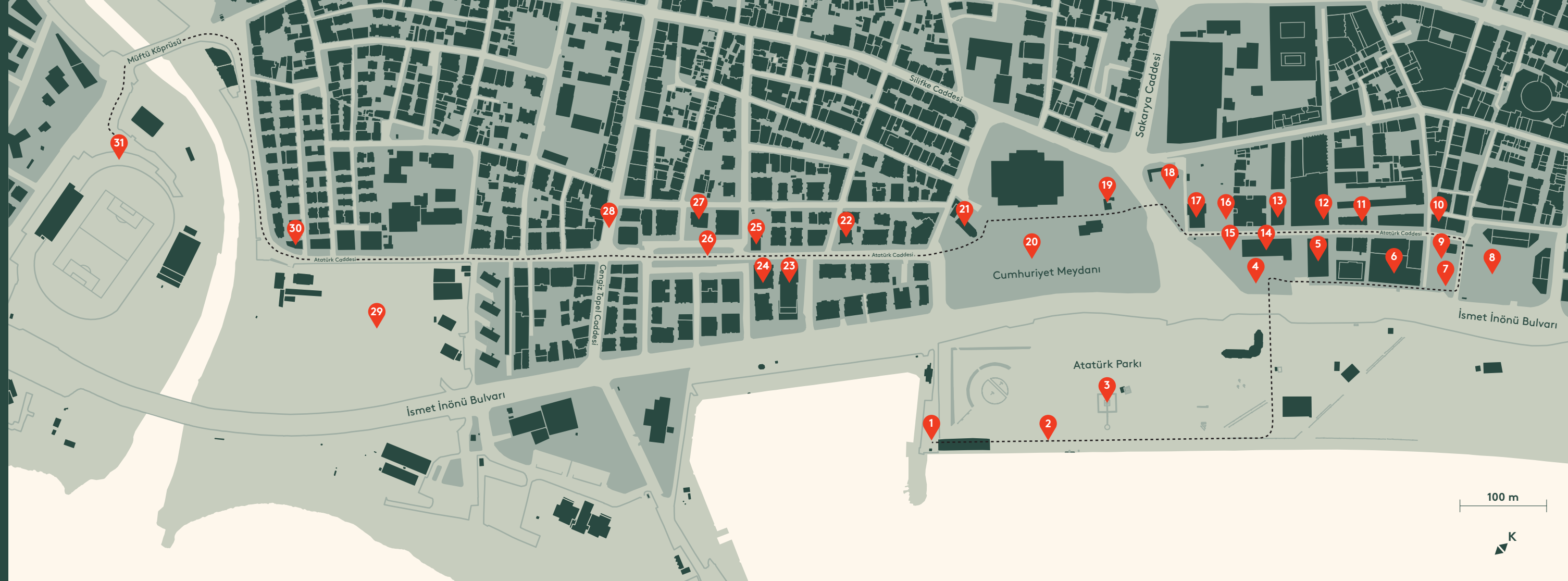

ÇAMLIBEL YÜRÜYÜŞ HARİTASI

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

STGM SİYİL TOPLUM GELİŞTİRME MERKEZİ DERNEĞİ

Bu yayın Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Kültürhane sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Kültürhane, 2019 yılı boyunca MAYA Derneği, Mekanda Adalet Derneği ve Sivil Toplum Geliştirme Merkezi'nin işbirliğiyle bir dizi kent belleği buluşması düzenledi. Bu buluşmalar kent hafızasını belgeleyerek kente aidiyeti ve kentlilik duygusunu güçlendirmeyi hedefledi. Buluşmaların devamında bir de kent gezisi ve Yerçizenler Derneği ile bir haritacılık çalışması gerçekleştirildi.

İrfan Tümer'in rehberliğinde yaptığımız yürüyüş çerçevesinde hazırlanan Çamlıbel Yürüyüş Haritası bu çalışmaların sonucunda ortaya çıktı. Bu haritayla, yandaki rotada yer alan veya eskiden yer almış yapılara dair bilgiler ışığında Mersin'in kent hafızasına katkıda bulunmayı ümit ediyoruz.

İrfan Tümer (Rehber): 1948 Mersin doğumlu. İlk, orta ve lise tahsilini Mersin'de tamamladı. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okudu. 1974'ten bu yana avukatlık yapıyor. Mersin tarihine özel ilgi duyan ve kişisel araştırmalar yapan Tümer, bu alanda kentin önde gelen isimlerinden biri.

Karekod nasıl kullanılır? Telefonunuzun kamerasını açın, karekoda doğru çevirin. Ekranı gelen bildirimini tıklayın.

1

Gerçek Gazinosu

2

Tekstil ve Moda Fuarı

3

Refah Anıtı

4

M.İ.Y. Su Sporları Kolu

5

Tüccar Kulübü

6

Toros Oteli

7

Fuar Lokantası

8

Olimpiyat Kiraathanesi

9

Kamer Sineması

10

Kurukahveci Arabağa

11

Can Can Lokantası

12

Messengeries Maritimes Binası

13

Güneş Sineması

14

Taş Bina/ Akkavhe

15

Emirgan Çay Bahçesi

16

Sato Mobilya/ Sıdika Gastavus'un Meyhanesi

17

Christmann Konağı/ Mavromati Evi/ Atatürk Evi Müzesi

18

Sursok Hamamı

19

Rickards Konağı

20

Belediye Gazinosu

21

Arap Ortodoks Kilisesi

22

Şaşati Evi/ Nacar Binası

23

Sadık Eliyeşil Villası

24

Sıdıllılar Evi

25

Emniyet Müdürlüğü

26

Aşıklar Parkı

27

Miskavi Konağı

28

Çamlıbel Caddesi

29

Kışla Alanı

30

Mersin İdman Yurdu Lokali

31

Tevfik Sırrı Gür Stadyumu

İrfan Tümer ile yapılan yürüyüşün videosu

ÇAMLIBEL

harita durakları

1. GERÇEK GAZİNOSU

Gerçek Gazinosu 1960'lı yılların başında Mersin'de Kel Hasan namıyla bilinen Hasan Kutlar tarafından inşa edilmiştir. Mersin'in orta ve alt kesimine hitap ettiği söylenen gazino, Nejat Uygur'un yönetiminde sahnelenen tiyatro gösterimlerine ev sahipliği yapmıştır. 1970'lerin sonuna kadar gazino olarak faaliyet gösteren yapı yıkılışının ardından önce özel bir sanat galerisi, sonra belediye nikah salonu olarak kullanılmıştır. Gerçek Gazinosu'nun bulunduğu yerde bugün 3 Ocak Meydanı'nın bulunduğu alan yer almaktadır.

2. TEKSTİL VE MODA FUARI

1974 yılından itibaren Tekstil ve Moda Fuarı olarak kullanılan alanda yaklaşık üç bin kişilik konserlerin düzenlendiği bir açık hava etkinlik alanı ve lunapark yer almaktadır. Burası, 12 Eylül 1980 darbesinden sonra işlevini yitirip zamanla işportacıların ve sıkma börekçilerin yer aldığı bir alan hâline gelmiştir. Fuar alanı günümüzde park olarak kullanılmaktadır.

3. REFAH ANITI

Refaah Anıtı 1944 yılında Refaah gemisinin Mersin açıklarında faili belli olmayan bir saldırı sonucu batmasıyla hayatını kaybeden askerlerin anısına yaptırılmıştır. Bu yapının mimarisi Japonya'nın Kushimoto şehrindeki Ertuğrul gemisi anıtıyla aynıdır.

4. MERSİN İDMAN YURDU SU SPORLARI KOLU

Mersin İdman Yurdu Su Sporları Kolu, liman dolgusu henüz yapılmamışken bugünkü Atatürk Evi Müzesi'nin karşısında "Aile Bahçesi" olarak bilinen mekânın önünde, deniz kenarında bulunan özel iskelede faaliyet göstermekteydi. Kayıkhanelerin, yelkenlilerin bulunduğu, yüzme yarışlarının düzenlendiği bu iskele 1960 yılında Mersin liman dolgusunun yapılmasıyla ortadan kalkmıştır.

5. TÜCCAR KULÜBÜ

Etkileyici mimarisi ve denize nazır balkonu ile dikkat çeken yapının alt katında Mersin Ticaret ve Sanayi Odası, üst katında ise Tüccar Kulübü bulunmaktadır. 1980'li yıllarda yeniden inşa edilmek üzere yıkılan binanın yerinde günümüzde Taş Bina ile ticaret odasının arasında kalan küçük bir boşluk ve Ticaret ve Sanayi Odası'nın binası bulunmaktadır.

6. TOROS OTELİ

İlk dönemlerinde Kontinent adını taşımaktadır. 1933'te Belvü Palas, 1937'de Toros Otelini adını almıştır. Joseph Dakak ve ailesinin işlettiği otel, kentte ilk asansörün monte edildiği yapıdır. 1940'lı yıllarda kenti ziyaret edenler için kalınabilecek sayıda nitelikli yerden biri olan otel, konumu ve sahildeki havuzu ile Mersin'deki belli başlı buluşma mekânlarından biridir.

7. FUAR LOKANTASI

"Doktor" lakaplı Ahmet Fehmi Şahar'ın sahibi olduğu lokanta "Doktorun Lokantası" olarak anılır. Mersin'in simge mekânlarından sayılan lokanta, 1968'de Yaşat İşhanı'nın inşa edilmesiyle yıkılmıştır. Lokantanın yerinde hâlâ Yaşat İşhanı yer alıyor.

8. OLİMPİYAT KIRAATHANESİ

1948 Londra Yaz Olimpiyatları'nda güreşte altın madalya kazanan ve "Mersinli Ahmet" diye bilinen Ahmet Kireççi'ye ait yapıdır. Bina, Londra'daki şampiyonluğu sonrası devlet tarafından Mersinli Ahmet'e tahsis edilmiş, sonrasında kiraathane olarak kullanılmıştır. Duvarlarında bulunan "Mersinli Ahmet" fotoğrafları ile anılan kiraathanenin bulunduğu alanda bugün Ulu Camii yer alıyor.

9. KAMER SİNEMASI

Reşat Karamehmet tarafından inşa edilmiştir. Yapı, Cumhuriyet'ten önce Rum zengin Konstantin Mavromati'ye aitti. Mavromati döneminde bir süre Tüccar Kulübü binası olarak kullanılmıştır. Sonrasında ise "Deniz Pavyon" adıyla işletilir. Binanın Karamehmetler'e geçmesi sonrası pavyon tahliye edilerek alt kısım pasaj, üst kısım sinema olarak yeniden inşa edildi ve 1965 yılında hizmete açıldı. Sinemanın bulunduğu alanda günümüzde özel bir otopark yer alıyor.

10. KURUKAHVECİ ARABAĞA

İlk olarak Nuri Uçar'a ait bir ev olan yapı, 1926 yılında yine Nuri Uçar tarafından Mersin'in simgelerinden sayılabilecek bir kahve dükkânına dönüştürülmüştür. Kurukahveci Arabağa Kahvecisi günümüzde aynı yerde faaliyet göstermektedir.

11. CAN CAN LOKANTASI

1960'lı yıllarda açılan lokanta "Can Can Fikri" olarak bilinen Fikri Özkörüklü'ye aittir. Dönemin Mersin İdman Yurdu Antrenörü Lefter Küçükandonyadis'in bu lokantada Fikri Özkörüklü tarafından bacağından vurulması lokantanın adının daha da duyulmasına sebebiyet vermiştir. Bu olaydan sonra kapanan lokantanın yerinde günümüzde bir pastane yer almaktadır.

12. MESSEGERIES MARITIMES BİNASI

Konstantin Mavromati'ye ait yapı ismini, gemi acentası olarak faaliyet gösteren Messageries Maritimes firmasının almaktadır. Bina, alt katında Hasan Kutlar tarafından işletilen, Mersinlilerin Beyaz At olarak andığı White Horse adlı gazinoya da ev sahipliği yapmıştır. Bina yıkıldıktan sonra buraya Mersin'in ilk alışveriş merkezi olarak bilinen Mersin Çarşısı inşa edildi.

13. GÜNEŞ SİNEMASI

1930'lu yıllarda açılmış, projesinin İtalyan bir mimara ait olduğu düşünülen bir sinemadır. Sahipleri Mithat Toroğlu ve Yakup Ersoy'dur. 1970'li yıllarda yıkılan binanın yerinde günümüzde Güzel İşhanı bulunmaktadır.

14. TAŞ BİNA/AKKAHVE

İlk olarak tuz deposu, nal ve çivi fabrikası gibi amaçlarla kullanılan yapının işlevi 1940'lı yıllarda değişmiştir. Kentte 1943-1947 yılları arasında valilik yapan Tefrik Sırrı Gür tarafından bugünkü hâline çevrilen binanın alt katında Akkahve adlı aile gazinosu inşa ettirildi. Burası şehirdeki yazar, çizer, oyuncu, müzisyen ve ressamlardan İstanbul'dan turneye gelen sanatçılara pek çok kişinin ağırlandığı bir sanat yuvası hâline geldi. 1950'lerin başında Mersin Büyükşehir Belediyesi, Uray Caddesi'ndeki binasından Taş Bina'ya taşındı. Yapı günümüzde orijinal hâlini korumakta ve Mersin Büyükşehir Belediyesi binası olarak kullanılmaktadır.

15. EMİRGAN ÇAY BAHÇESİ

Emirgan Çay Bahçesi, Silifke Caddesi ile Kışla Caddesi arasında kalan Atatürk Evi'nin doğusunda yer alır. Günümüzde, Atatürk Evi ile Sosyal Sigortalar İşhanı arasında yine küçük bir park olarak kullanılan alanda bulunan Emirgan Çay Bahçesi, zamanında sosyal yaşamda yeri olan sanat ve eğlence duraklarının arasında sayılmaktadır.

16. ŞATO MOBİLYA/SIDİKA GASTAVUS'UN MEYHANESİ

Atatürk Evi ile Emirgan Çay Bahçesi arasında yer alan yapı, Mersin'in ilk mobilya mağazasıdır. Sahibinin vefatından sonra eşi Sıdika Gastavus yapıyı meyhaneye dönüştürmüştür. Sosyal Sigortalar İşhanı'nın inşası ile yıkılan yapının yerinde günümüzde bir park bulunmaktadır.

17. CHRISTMANN KONAĞI/ MAVROMATI EVİ/ ATATÜRK EVİ MÜZESİ

Denize oldukça yakın olan yapı 1925 yılında Atatürk ve eşi Latife Hanım'a on bir gün boyunca ev sahipliği yapmasıyla kentin önemli yapılarından biri hâline gelmiştir. Günümüzde zemin katında Kültür Bakanlığı Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü'nün satış ofisi bulunan yapı, 1897 yılında Mersinli Rum tüccar Konstantin Mavromati'nin İsviçre asıllı Almanya Konsolosu Xenophon Christmann ile evlenen kızı için konut olarak yaptırılmıştır. Yapı, Christmann ailesinden sonra Mavromati'nin damadı Fedon Tahinci'ye geçmiş ve Tahinci ailesinin konutu olarak kullanılmıştır. 1970'lerin başında Toros Koleji'ne ev sahipliği yapan bina şu anda Atatürk Müzesi olarak kullanılıyor.

18. SURSOK HAMAMI

Atatürk Evi'nin kuzeyindeki Sursok Hamamı, Uray ve Kışla Caddesi üzerinde Sursoklar Çarşısı, Sursok Han gibi çok sayıda mülkü bulunan Sursok ailesi tarafından yaptırılmıştır. 1970'li yıllarda hamam yıkılmış ve yerine Çankaya Çay Bahçesi yapılmıştır. Sonrasında çay bahçesinin de yıkılmasıyla birlikte Sursok Hamamı alanına belediyeye ait bir işletme inşa edilmiştir.

19. RICKARDS KONAĞI

Rickards ailesine ait yapı kentin en önemli caddesi üzerinde bulunur ve ticari işlevi yoğunlukla devam eden Uray Caddesi ile Gümrük Meydanı'na yakınlığı ile bilinir. Yapının bir ucunda Mersin İdman Yurdu'nun lokali, yakınlarında Demokrat Parti'nin binası, onun bitişiğinde de Kuaför Necdet'in dükkânı bulunmaktadır. Günümüzde yapının yerinde Zübeyde Hanım büstü yer almaktadır.

20. BELEDİYE GAZİNOSU

Belediye Gazinosu'nu ilk olarak "Dodo Kazım" olarak bilinen Kazım Erdal, sonrasında Hasan Kutlar işletmiştir. Yapının ortasında kışık binası, doğusunda çay bahçesi, batısında ise lokanta ve pavyon bulunmaktadır. 1976 yılında yıkılan yapının yerinde günümüzde Cumhuriyet Meydanı vardır.

21. MERSİN RUM ORTODOKS KİLİSESİ (ARAP ORTODOKS KİLİSESİ)

1849'da Dimitri ve Tannus Nadir tarafından bağışlanan arsanın üzerinde Osmanlı İmparatorluğu'nun izniyle inşa edilmiştir. Baş melekler Mikail ve Cebrail'e ithaf edilen kilise, Mersin'in en eski dini yapısıdır. Şam'da bulunan Antakya Rum Ortodoks Patrikhanesi'ne bağlıdır. Kilise bugün Atatürk Caddesi'nde Cumhuriyet Meydanı yanında, Çamlıbel'in doğu sınırı olarak kabul edilen noktada bulunmaktadır.

22. ŞAŞATİ EVİ/NACAR BİNASI

Şaşati Evi 1905 yılından bugüne ayakta kalmış ve Çamlıbel ile özdeşleşmiş bir yapıdır. Yapı günümüzde her ne kadar Şaşati Evi olarak anılıyor olsa da 1905 yılında Vehdi Nacar tarafından yapılmış ve Şaşati ailesine geçinceye dek Nacar Evi olarak tanınmıştır. Pek çok ticari alanda faaliyet gösteren Şaşati ailesine ait bu konut, Kışla Caddesi'nden cephe alan ve özgün mimari elemanları ile çevresindeki tüccar evlerinden farklılaşan bir semt simgesi olarak bugün hâlâ varlığını korumaktadır.

23. SADIK ELİYEŞİL VİLLASI

1950'li yıllarda Sadık Eliyeşil tarafından inşa edilip sonrasında Nebil Hayfavi mülküne geçmiştir. Mersin'in yüzme havuzuna sahip ilk evi olarak bilinen villa, daha sonra yıkılarak alışveriş merkezi olarak kullanılmıştır. Günümüzde villanın yerinde aktif olmayan bir alışveriş merkezi bulunmaktadır.

24. SIDALILAR EVİ

Ahmet Fadıl Sıdalı'ya ait yapı mimari açıdan Emniyet Müdürlüğü binasına benzerliği ile dikkat çeker. Sıdalılar Evi 1970'lerin başında yıkılmış, yerine farklı bir bina inşa edilmiştir. Bu bina günümüzde Limon Apartmanı olarak varlığını korumaktadır.

25. EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

Gayrimüslimlerden kaldığı bilinen yapı, zamanla hazineye geçmiştir. Bir zamanlar Mersin İdman Yurdu Lokali olarak da kullanılan yapı, günümüzde Emniyet Müdürlüğü Lojmanı olarak faaliyet göstermektedir.

26. AŞIKLAR PARKI

Bugün Atatürk Caddesi'nin ikiye ayırdığı Aşıklar Parkı bir dönem kentin önemli buluşma mekânlarından. İçinde bulundurduğu ağaçlar ve ortasında yer alan havuz ile Çamlıbel'in simgelerinden sayılan bu parktan günümüze, Atatürk Caddesi'nin yanındaki kaldırımlarda bulunan birkaç turuncu ağacı kalmıştır.

27. MİSKAVİ KONAĞI

İbrahim Miskavi'ye ait yapı Mersin'in simgeleşmiş yapıları arasındadır. İnşasından günümüze herhangi bir tadilatla uğramadan ilk hâlini korumaktadır. Günümüzde banka binası olarak faaliyet göstermektedir.

28. ÇAMLIBEL CADDESİ

Çamlıbel'e ismini veren caddedir. 1974 Kıbrıs harekâtında Pilot Yüzbaşı Cengiz Topel'in yaşamını yitirmesi ile birlikte belediye meclisi kararıyla ismi Cengiz Topel Caddesi olarak değiştirilmiştir. Orta refüjünde büyük çam ağaçları yer alan cadde, Soğuksu Karakolu'na kadar uzanmaktadır.

29. KIŞLA ALANI

20.yy'ın başlarında Hamidiye Kışlası'nın bulunduğu bu alan İkinci Dünya Savaşı'nda üç yıl boyunca Deniz Lisesi ve Deniz Harp Okulu'nun eğitim alanı olarak kullanılmıştır. 1970 yılına kadar ise Astsubay Hazırlık okulu olarak faaliyet göstermiştir. Sonrasında ordunun mülkiyetinden çıkarak Oyak'a geçen bölge tarihi koruma alanı statüsünde tescilli bir alandır.

30. MERSİN İDMAN YURDU LOKALİ

1970'lerin sonlarında inşa edilen apartmanın giriş katındaki lokali Mersin İdman Yurdu Onursal Menajeri Bayram Binici yönetmektedir.

31. TEVFİK SIRRI GÜR STADYUMU

Temeli 1946'da atılan, 1951'de açılan ve 2018'de yıkılan stadyum adını 1943-1947 yılları arasında kentte valilik yapan Tefrik Sırrı Gür'den alır. Müftü Deresi kenarında, denize nazır bir konumda bulunan 17 bin 500 seyirci kapasiteli stat yıllarca Mersin İdman Yurdu maçlarına ev sahipliği yapmıştır.

Kaynaklar: İstasyondan Fenere Mersin, www.yumuktepe.org, mersinortodoks.com, gsim.gov.tr ve İrfan Tümer'in sözlü aktarımı